

Ahmo

– MehmetALİ · 18 Ocak 2010

Derin bir sessizlik.. Dicle önündeyiz. Karşımızda Kırklar Dağı. Yanımızda yaşlı bir kadın. Kendimizi tanıtıyoruz. Konu hakkında bilgi almak istiyoruz. Öncelikle konuştuğumuz balıklar..

Araya bir sis perdesi giriyor.

Ne oldu ne olmadı diye şaşırıp kaldık, bakarken birbirimize.

Dicle'nin balıklarının önceleri devasa olduğu biliniyordu. Son kırk-elli yıl balıkların bereketi kalmadı, Dicle'nin sularında. Yaptığımız araştırmalarda birçok olumsuz çevre kirlenmesinin olduğu teknik araştırmalar sonucu belgelenmiş ise de Ahmo'nun hikâyesi, olan biteni tüm çıplaklığı ile ortaya çıkarmıştır.

Ahmo'nun ne zaman yaşadığı meçhûlümüz olsa bile bize anlatılan, kendisinin Diyarbakir'de yaşadığı, Ali Paşa çocuğu olduğu, 1950'li yıllarda adının yaşatıldığı, günümüzde unutulup gittiği bilinmektedir. Sadece geçimi balıkçılık olan Ahmo, ikinci vakti ağlarını alır, Esfel'de bağlı olan keleş ile balığa çıktığı, sabaha yakın ağlarını toplayıp, kısmetine düşen balığı Merga Ahmed civarında satmaktadır. Balığı kilo hesabı ile değil tane hesabı satan Ahmo, pazarlık eden oldu mu fiyatı iki katına çıkarmakta, en büyük balıkları tuttuğu için mecburen dediği olmaktadır.

Balık ihtiyacı olan sadece kaç tane aldığını bildirir, belirtilen saatte gelip balığını alır. İşi dışında kimse ile konuşmayan Ahmo, büyük balık tutma sırrını da kimse ile paylaşmamaktadır.

Evlenmemiş, çoluk çocuğa karışmamış, yıllarını bu işiyle geçirmiş. İşi bittikten sonra, tavlasını alır, Ulu Camii avlusunda namaz vakti süresince durur, vakit namazlarını kaçırmamış.

Hayatı bu med-cezir içinde geçen Ahmo ile ilgili anlatılan hikâyeleri dinleyince yazmadan edemedim. En büyük balıklarını tezgaha dizdiği bir gün, yanına çefi-ağalı ile Karajdağlı olduğu her halinden belli olan köylünün biri yaklaşmış. Karajdağlılar, ayın belirli günlerinde Mardin Kapı'daki yağ-peynir pazarına tereyağı, yoğurt, çökelek ve meşhur eritilmiş peynirlerini getirir. Köylümüz, getirdiğini satmış, parası cebinde, balıkları seyretmektedir.

En büyük balığın fiyatını sorar, hayran hayran bakarmış. Sonuçta tekrar sormuş:

-Çû kasé?

Ahmo, fiyatını iki katına çıkarmış, balığın:

-Baktığın için fiyatı on liradan igirmi oldu.

Yalvarmış, yakarmış, on liraya razı etmiş, Ahmo'yu. Ki kural ihlal etmeyen Ahmo'ya akıl sır erdirilmediği için kimse karşı çıkmamış. Balığı temizlemek istemeyen Karajdağlı, olduğu gibi yağ tenekesine tikiştirmiş.

Bir hafta sonra aynı köyden başka bir köylüye daha büyük bir balık vermiş.

Bizim ilk köylü, soluğu aynı gün almış, Merga Ahmed'te:

-Jé mezıntır heyé ?

Ahmo, açıklamasını yapmış, esnafa:

-Bu, balığı köye götürüp bakandan para almıştır. Öbür köylü, daha büyüğünü götürünce ezilmiştir.

İddiaya girmişler ki bu kaybetmiştir.

Köylü aynı biçimde söyleneni doğrular. Alacağı balık büyük olmaz ise köye döndüğünde mahcup kalacağını belirtir. Ahmo, bakma parası almayacağı sözünü alarak, daha büyük olan balığı verip, sımsıkı tembih etmeyi ihmal etmez:

-Al fakat kimse ile bir daha iddiaya girme. Dicle'de bundan büyük balık olmaz.

Köylü, parasını verip sekiz-dokuz yaşındaki çocuk boyuna yakın yayın balığını alıp, katırına binerek gider. Dicle'de yayın balığı kalmış mı kalmamış mı bilmekten uzağız.

Köylümüz, balığı alıp götürünce öbürü ertesi gün gelir:

-Ma temın hapand. Masîye mezin ew bû ?

Köylü, kendisinin kandırıldığını, büyük denilen balığın kendisine vermediğini, köylüsünün balığının daha büyük çıktığını, bu sebeple iddiayı kaybettiğini, evini-sürüsünü kaptırdığını belirterek, bir hafta içinde daha büyük balık götürmediği taktirde karısının bile bu utanç içinde kendisinden boşanacağını belirtip yardım ister.

Ahmo, insan hırsının başına bela açtığını belirtip, kaderine boyun eğer. Ertesi sabah, yorgun argın tek balığı sırtlamış halde köylüyü bekler. Köylü gelir. Yemin içtirir. Bu balığı alıp götürecekt fakat, iddiaya girdiği köylüden sadece kaptırdığını alacak, fazla bir şey istemeyecektir.

Bir gün, yine balığa çıkar, Ahmo. Eski zevk ve neş'esi kalmamıştır. Tuttuğu balıklar eskisi gibi büyük değildir. Beklendiği gibi bulunmaz tezgahda. Ararlar, bulamazlar kendisini Ulu Camiî avlusunda. Seven arkadaşları, Esfel'e yönelir. Ahmo'nun cansız bedenini bulurlar, salına bağlanmış olarak.

Defnedilir fakat iki köylünün arkası bırakılmaz. Yağ Pazarı'nda belirtilen köylülerin hiç tanınmadığı söylenilir. Karajdağ'ın köyleri taranır, günlerce. Balık iddiasına giren olup olmadığı araştırılır, kimse bu garip iddiaya girenin olmadığını söyler.

Çaresiz, evine dönerler sevenleri.

Bir gün, rüyasını görür, Ahmo'nun komşusu. Arkadaşlarına anlattığı şu imiş:

Ahmo, bana gelen iki köylünün cin taifesinden olduğunu belirterek, aralarındaki çekişmeden üzgün olduğunu ifade eder. Balıkların büyüklüğünü sordum. Aynen bana dedi: Evli olduğum bizden iyi birisi, sudaki en büyük olanları seçer, ağlarıma kor. Niçin öldüğünü sorunca da ağlayıp cevapladı: Beni tehdit ettiler. Önce evlendiğimi boğdular, gözümün önünde. Ben, o yere gidip olanları hatırlayıp, üzülyordum. Bir gün dayanamadım, onlarla bozuştum. Aralarındaki kıskançlığın bedelini canımla ödedim. Dünyada olanlara deyin ki hırs kötüdür. Keşke küçük balık satsaydım, sonum böyle olmayaydı.

Ahmo'nun acı akibeti yüzünden Dicle, uzun zamandır, büyük balık çıkarmaz olmuş. Bizden iyiler, hangi balık büyük ise alıp götürmüşler, iddia yüzünden. O zamandan beri, Dicle'nin küçük balıklarının oluşu, ortaya çıkan bu sır sebebindenmiş.

Rica ettim, Ahmo'nun hikâyesini bana anlatan kadına, yalvarıp yakardım. Anlatmadı, tüm yalvarmama karşı. Biliyorum, derleme yaparken anlatıcının adı-soyadı, yaşı, okuma durumu, adresi, telefonu, teknolojiyle uyumlu ise e-maili şart.

Sonunda anlatmaya ikna edince bir de ne göreyim. Anlatsam, gülersiniz. Belki benim düştüğüm duruma acırsınız

Ter içinde yer yatağında bir o yana bir bu yana kıvraniyorum. Annem, babam, kardeşlerim baş ucumda.

Biri, meşâyıhları imdada çağırıyor, biri elde Yâ-Sin okuyor.

Kalkıp, kendime gelince ilk yaptığım su içmek oldu. Neneme anlatınca, kabus gördüğümü söylemez mi? Hemen hayır hasanat yapıldı, gördüğüm kabusun tekrarlanmaması için eldeki tüm imkanlar seferber edildi.

Ne zaman pazara çıkıp balık fiyatlarını soran birine rastlasam, iki köylüyü anımsarım; balığın büyüğünü alanları görünce Ahmo'yu. Hele son zamlardan sonra kırmızı etten mecburen ayrı düşünce küçük balıkları alırdım. Küçük balık alınca ne ihtiras ne kin gelir, aklıma. Çünkü, insanlar her şeyin en büyüğüne sahip olmak, ihtiraslarını gerçekleştirmek için akla hayale gelmedik işler yapmıyorlar mı? Dip notlar: Çû kasé?: (Fiyatı) ne kadardır? Jé mezıntır heyé ?: Bunun daha büyüğü var mıdır? Ma temın hapand.: Sen beni kandırdın. Masîye mezin ew bû?: Balığın büyüğü bu muydu?

Açıklama:Bu hikaye-kurgu-derleme çalışmamız, "Diyarbakir Efsaneleri" başlığı altında olur olmaz kimi çalışmalara karşı bir tepki olarak ilk kez yayınlanmaktadır.